

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

Кваліфікаційна робота магістра

з теми: **«ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ
САМОРЕГУЛЯЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ
ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ»**

Виконав: здобувач 2 курсу,
групи РО1-М23
спеціальності 013 Початкова освіта
Ляска Богдан Віталійович

Керівник: **Бахмат Наталія Валпріївна**,
доктор педагогічних наук, професор

Рецензент: **Каньоса Наталія
Григорівна**, кандидат психологічних
наук, доцент

Кам'янець-Подільський – 2024 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ САМОРЕГУЛЯЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	9
1.1. Аналіз психолого-педагогічних основ поняття саморегуляції	8
1.2. Принципи, механізми та умови формування саморегуляції навчальної діяльності	18
1.3. Педагогіка М. Монтесорі як приклад формування саморегуляції	34
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ САМОРЕГУЛЯЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ	
2.1. Керування пізнавальною діяльністю молодших школярів як чинником формування саморегуляції на уроках математики	38
2.2. Завдання та ігрові ситуації як чинники формування саморегуляції навчальних дій в учнів молодшого шкільного віку	53
2.3. Експериментальне дослідження	63
ВИСНОВКИ	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	75

ВСТУП

Наприкінці ХХ століття суспільство висунуло вимогу до системи освіти, яка повинна формувати соціально активну, компетентну особистість. Така особистість повинна бути здатною адаптуватися до різноманітних життєвих ситуацій, зберігаючи гуманістичні цінності, моральні орієнтири і здатність до саморозвитку. Вона повинна глибоко усвідомлювати своє «Я» і прагнути позитивно впливати на навколишній світ, реалізуючи свій внутрішній потенціал у фізичній, інтелектуальній та духовній площинах.

Для цього необхідна зміна підходів до підготовки молоді до дорослого життя, що передбачає впровадження нових методів і технологій в освітній процес, починаючи від початкової освіти до вищих навчальних закладів. Реформа вищої освіти та активне впровадження інтерактивних методів навчання вимагають створення нових підходів до професійної підготовки і розвитку фахівців, особливо в умовах, коли здатність до саморегуляції стає важливим елементом цього процесу.

Саморегуляція є однією з основних психічних функцій людини, що дозволяє контролювати свої дії, емоції та вольові зусилля. У процесі навчання діти повинні вчитися самотійно контролювати свою діяльність, що допомагає їм досягати цілей і робити навчання більш ефективним. Рівень розвитку саморегуляції залежить від багатьох факторів, включаючи зовнішні умови і індивідуальні особливості учнів.

Психологічні дослідження саморегуляції стають все більш актуальними, оскільки вони пов'язані з оптимізацією процесів соціальної взаємодії, підвищенням працездатності в навчальній і професійній діяльності, а також профілактикою стресів і перевтоми. Теоретичні та експериментальні дослідження, що стосуються вольової та емоційної регуляції, активно розвиваються в психології, зокрема роботи таких дослідників, як В. Іванніков, Е. Ільїн, О. Смирнова, В. Селіванов.

Ці дослідження доводять, що емоційна і вольова регуляція взаємопов'язані. Проте, незважаючи на значний прогрес вивчення цих

процесів, ще залишається багато нез'ясованих аспектів, особливо щодо взаємодії різних форм саморегуляції і їх впливу на загальний розвиток особистості.

Важливим внеском у розвиток теорії саморегуляції є роботи українських учених, серед яких варто відзначити дослідження таких авторів: Л. Уманець (вивчала розвиток самоконтролю у молодших школярів і визначила основні етапи розвитку саморегуляції у дітей), О. Карабан (зосереджена на вивченні вольової регуляції в контексті навчальної діяльності та психологічної готовності до саморозвитку), Л. Божович (розглядала взаємозв'язок між особистісною саморегуляцією та розвитком мотивації у підлітковому віці), Н. Холошина (досліджувала вплив соціокультурних чинників на саморегуляцію в молодшому шкільному віці), Т. Сосновська (працювала над розробкою методик, які сприяють розвитку вольових якостей учнів через інтеграцію саморегуляції в навчальний процес) та ін.

Ці дослідження підтверджують важливість саморегуляції в навчанні та особистісному розвитку, особливо у молодших школярів, коли формуються базові вміння самоконтролю і відповідальності за свою діяльність.

З особливою увагою слід підходити до саморегуляції дітей молодшого шкільного віку, оскільки саме в цей період формуються основи самоконтролю. Діти цього віку часто мають труднощі у керуванні своїми емоціями та поведінкою, що може впливати на їх розвиток і навчання. Саме тому розвиток саморегуляції у молодших школярів є важливим напрямком дослідження.

Тематика саморегуляції є надзвичайно важливою і актуальною. Її вивчення стало основою для численних публікацій, досліджень та конференцій, що розглядають як внутрішні механізми саморегуляції, так і її соціально-психологічні аспекти. У контексті нової парадигми освіти особлива увага приділяється саморегуляції, адже вона забезпечує

ефективність навчального процесу, допомагаючи учням активніше взаємодіяти з матеріалом і досягати бажаних результатів.

Саморегуляція є невід'ємною частиною життєдіяльності людини, і її вплив на різні сфери діяльності та поведінки є суттєвим. Зважаючи на важливість цієї теми, ми вирішили дослідити аспекти саморегуляції навчальної діяльності у своїй кваліфікаційній роботі **«Психолого-педагогічні основи формування саморегуляції пізнавальної діяльності учнів початкової школи на уроках математики»**, прагнучи знайти нові підходи до покращення освітнього процесу через розвиток цієї важливої здатності.

Мета роботи – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективні засоби процесу формування саморегуляції пізнавальної діяльності учнів початкової школи під час вивчення математики.

Завдання дослідження :

а) на основі вивчення та аналізу психолого-педагогічної літератури, розкрити зміст поняття «саморегуляція пізнавальної діяльності».

б) визначити структуру пізнавальної діяльності й особливості її організації в учнів початкової школи та визначити рівні сформованості саморегуляція пізнавальної діяльності в молодших школярів;

в) виявити і експериментально перевірити засоби формування саморегуляції пізнавальної діяльності учнів молодшого шкільного віку в процесі вивчення математики.

Об'єкт дослідження – навчально-пізнавальна діяльність молодших школярів.

Предмет дослідження – процес саморегуляції пізнавальної діяльності учнів початкової школи.

Для розв'язання зазначених задач використано **методи дослідження**:

теоретичні – вивчення й аналіз філософської, психологічної, педагогічної літератури з метою формулювання теоретичних засад

дослідження, аналіз та узагальнення досвіду організації виховної діяльності в класних колективах;

емпіричні – методи масового збирання емпіричного матеріалу (педагогічне спостереження, дослідницька бесіда, опитування, анкетування, інтерв'ю, незалежних характеристик, експертної оцінки); педагогічний експеримент (констатувальний та формувальний) для визначення вихідного стану досліджуваної проблеми й результатів впровадження у практику навчання визначених педагогічних умов.

Експериментальна база дослідження: Кам'янець-Подільський ліцей № 16 Кам'янець-Подільської міської ради Хмельницької області

Теоретичне та практичне значення полягає в уточненні змісту та структури саморегуляції пізнавальної діяльності, у визначенні та обґрунтуванні організаційно-педагогічних умов формування саморегуляції пізнавальної діяльності молодших школярів та рекомендацій їх створення на уроці математики, які можуть бути використані вчителями початкової школи у процесі роботи з учнями.

Апробація. Результати дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри теорії та методик початкової освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (2023-2024 рр.) та представлено на міжнародних, всеукраїнських і регіональних конференціях.

Публікації. Основні положення та результати дослідження викладено в 1 публікації у збірнику наукових праць студентів і магістрантів педагогічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка № XX.

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел.

ВИСНОВКИ

1. Саморегуляція визначається як система психічних засобів, що дозволяють людині ефективно керувати своєю цілеспрямованою активністю. Вона є важливою складовою пізнавальної діяльності, де самостійна діяльність учня розглядається як вищий ступінь навчання, що забезпечує автоматичне виконання операцій, формуючи організованість, цілеспрямованість і здатність володіти собою.

2. Виявлено ключові компоненти саморегуляції пізнавальної діяльності, які включають:

- Мотиваційний компонент: відображає усвідомлені моральні та культурні цінності учня.
- Рефлексивний компонент: сприяє порівнянню особистого досвіду з досвідом інших, а також самооцінці.
- Емоційно-вольовий компонент: визначає здатність контролювати свої емоції та волю.
- Діяльнісний компонент: забезпечує самоконтроль, самокорекцію та усвідомлення мети дій.

3. Визначено п'ять рівнів саморегуляції, які були використані для оцінки стану розвитку саморегуляції у молодших школярів: від відсутності саморегуляції до високого рівня, що забезпечує ефективне управління пізнавальною діяльністю.

4. Експериментальне дослідження виявило ефективні методики формування саморегуляції пізнавальної діяльності, зокрема вивчення математики. Використання додаткових вправ, повторного пояснення, складання планів виконання завдань і взаємоперевірки допомогло учням розвинути вміння планувати, аналізувати та самоконтролювати свою діяльність.

5. Дидактичні ігри є важливим інструментом у формуванні саморегуляції пізнавальної діяльності. Вони дозволяють учням розвивати

послідовність дій, навчитися порівнювати та аналізувати, а також сприяють розвитку навичок саморегуляції, що з часом удосконалюються.

6. Методи самоконтролю, такі як обернені задачі, варіювання умов задач та картки-консультації, показали свою ефективність у розвитку вмінь самостійно перевіряти і оцінювати власні дії, що позитивно впливає на саморегуляцію учнів під час навчання.

7. Результати експериментального дослідження демонструють позитивні зміни у рівнях саморегуляції учнів після проведених формувальних заходів. Порівняння показників до та після експерименту в експериментальній групі показало значне зростання кількості учнів, які досягли середнього та високого рівнів саморегуляції. Це свідчить про ефективність застосованих методик і прийомів у процесі навчання.

8. Різниця між експериментальною та контрольною групами: Порівняння результатів експериментальної та контрольної групи вказує на те, що застосування цілеспрямованих методик формування саморегуляції пізнавальної діяльності в експериментальній групі призвело до більш помітних змін у розвитку саморегуляції в порівнянні з контрольною групою, де рівні саморегуляції залишалися значною мірою незмінними.

9. Виявлено, що комбінація індивідуальної та групової роботи учнів сприяє розвитку саморегуляції. Індивідуальні завдання сприяють самостійності, а групові — покращують взаємодію між учнями, допомагаючи їм ділитися досвідом та отримувати підтримку в процесі навчання.

10. Використання різноманітних методичних засобів, таких як додаткові завдання, повторення, аналіз помилок, активне залучення учнів до самоконтролю, забезпечує більш глибоке осмислення та запам'ятовування матеріалу, що сприяє розвитку саморегуляції в пізнавальній діяльності.

11. Результати дослідження показали, що в процесі формування саморегуляції в учнів молодшого шкільного віку важливо враховувати їх вікові особливості. Наприклад, у початкових класах особливо ефективними є

методи, що стимулюють усвідомлену діяльність та включають елементи гри, що дозволяє учням поступово освоювати принципи саморегуляції.

12. Проведене дослідження вказує на те, що формування навичок саморегуляції в пізнавальній діяльності є поступовим і довготривалим процесом. Регулярне застосування методів самоконтролю і самостійної роботи дозволяє учням не тільки досягти високих результатів у навчанні, а й зміцнити особистісні навички саморегуляції, що будуть корисні їм у майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артемова Л. Вчися, граючись. Навколишній світ у дидактичних іграх дошкільнят . К. : Томіріс, 1995. 112 с.
2. Балашов Е. М. Метакогнітивний моніторинг саморегульованого навчання студентів: дис. ... д-ра психол. наук: 19.00.07. Національний університет «Острозька академія». Острог. 2020. 504 с.
3. Бех І. Д. Виховання особистості: У 2 кн. Кн. 1: Особистісно-орієнтовний підхід: теоретико-технологічні засади: Навч.-метод. видання. Київ: Либідь, 2003. 280 с.
4. Бех І. Д. Молодший школяр у виховному просторі міжособистісних взаємин. *Початкова школа*. 2020. №5. С. 1 – 3.
5. Биков В. Ю. Навчальне середовище сучасних педагогічних систем [Електронний ресурс]. Електронний збірник наукових праць Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. 2010. № 1. Режим доступу : http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp1/Bykov.pdf.
6. Бібік Н. М. Компетентність і компетенції у результатах початкової освіти. Формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів: теоретичні аспекти : [дайджест 1 / укл.: О. В. Онопрієнко] Донецьк : Каштан, 2011. 98 с.
7. Богуш А. М., Луцан Н. І. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників: мовленнєві ігри, ситуації, вправи. К. : Видавничий Дім «Слово», 2012. 304 с.
8. Боришевский М. Й. Психологічні детермінанти особистісної саморегуляції поведінки. *Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992 – 2002; зб. наук. праць до 10 – річчя АПН України*. Ч. 1. Харків : «ОВС», 2002. С. 516–527.
9. Боришевський М. Й. Розвиток морального саморегулювання поведінки учнів. Психологія. Вип. 24. Київ, 1985. С. 3–12

10. Вікова психологія / [укл. Костюк Г. С., Котирло В. К., Скрипченко О. В. та ін.]. Київ. : Радянська школа, 1976. – 272 с.
11. Вірна Ж. П. Мотиваційно-сміслова регуляція у професіоналізації психолога: [монографія]. Луцьк: РВВ Вежа Волин. держ. ун-ту ім. Л. Українки, 2003. 320 с.
12. Галян І. М. Ціннісно-сміслова саморегуляція особистості: генеза та механізми функціонування : монографія. Дрогобич : РВВ ДДПУ ім. Івана Франка, 2016. 401 с.
13. Гринців М. Роль емоцій у розвитку здатності до саморегуляції. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського*. Серія : Психологічні науки. 2013. Т. 2, Вип. 10. С. 84–89. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdups_2013_2_10_18.
14. Гриньова М. В., Кононець Н. В. Саморегуляція як основа ресурсно-орієнтованого навчання студентів у вищій школі. *Ресурсно-орієнтоване навчання в «3D»: доступність, діалог, динаміка : матеріали II Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. / уклад.: Н. В. Кононець, В. О. Балюк. Полтава : КУЕП ПДАА, 2018. URL: <https://rbl3d.forumotion.me/t194-topic>*
15. Гриньова М. В. Наукова школа «Саморегуляція як основа успішної професійної діяльності». *Імідж сучасного педагога*. 2017. № 4/2 (173). С. 5–10.
16. Гриньова М. В. Рівні сформованості саморегуляції навчальних дій та спосіб їх визначення. *Педагогіка. Респ. наук-метод. зб. Вип. 30*. Київ: Радянська школа. 1991. С. 26–31.
17. Гриньова М. В., Кононова М. М. Саморегуляція навчальної діяльності та професійний розвиток студентської молоді : монографія. Полтава : Астроя, 2021. 384 с.
18. Гриньова М. В. Саморегуляція діяльності як основа навчальних досягнень школярів. *Збірник наукових праць Полтавського державного*

педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Вип. 1-2 (28-29).
Полтава. 2003. С. 42–47.

19. Гриньова М. В. Саморегуляція як основа успішної навчальної діяльності молоді. Проблеми підготовки сучасного вчителя. 2013. № 8(2). С. 159–163. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppsv_2013_8%282%29_25

20. Занюк С. С. Мотивація та саморегуляція учня: учбов. посібник. Київ: Главник, 2004. 96 с.

21. Індивідуальний підхід до дітей в освітньо-виховному процесі дитячого садка. / Під ред. Котирло В. К., Кулачковської С. Є. Київ: Радянська школа, 1989. 86 с.

22. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376 с.

23. Гузик М. Як не втратити таланти. Технологія навчання обдарованих. *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2001. № 2. С. 26–31.

24. Державний стандарт початкової загальної освіти. Затверджений постановою Кабінетів Міністрів України від 20 квітня 2011 р. № 462 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://mon.gov.ua/content/Освіта/derj-standart-pochatknew.pdf> .

25. Ізотова Л. В. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до розвитку творчих можливостей молодших школярів у процесі навчання математики : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.04. Херсон, 2004. 203 с.

26. Іщенко Л. В. Саморегуляція як індивідуальна властивість особистості дитини старшого дошкільного віку. <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/conference/the-content-of-conferences/archives-of-individual-conferences/june-2014>

27. Іщенко Л. В. Педагогічний супровід розвитку здатності до особистісної саморегуляції в старших дошкільників. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. Випуск 49, 2014. С. 130–135.

28. Кабанова Л. В. Ігри на уроках – засіб підвищення якості навчання. *Початкова школа*. 1997. № 11. С. 16–20.

29. Карасьова К. В., Піроженко Т. О. Ігровий простір дитини. Київ : Шк. світ, 2010. 128 с.
30. Кириченко І. В. Методичні рекомендації педагогам і батькам по створенню ситуації успіху. *Завуч*. 2000. №26. С. 17–18.
31. Кириченко Т. В. Психологічні механізми саморегуляції поведінки підлітків: Дис... канд. психол. наук: 19.00. 07 / Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2001. 249 арк.
32. Киричук О. В. Рівні саморегуляції в системі діяльності та сфера саморозвитку особистості. Зб. мат–лів наук.-практ. конф. «Формування компетентностей обдарованої особистості в системі освіти» (м. Севастополь, 6–7 липня 2012 р.); у 2-х книгах. Кн. 1. Київ. : Інститут обдарованої дитини. 2012. 152–159.
33. Киричук О. І. Виховання в учнів інтересу до навчання. *Сер. Педагогічна*. №7. Київ: Знання, 1986. 48 с.
34. Кіліченко О. І. Чинники розвитку навчального середовища початкової школи. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Серія: Педагогіка. Тернопіль, 2006. № 3. С. 105–108.
35. Коберник Г. І. Диференційоване навчання на уроках математики. *Початкова школа*. 1999. №9. С. 25–27.
36. Коновальчук І. І. Проектний підхід у реалізації інновацій у загальноосвітніх навчальних закладах. *Проблеми сучасної педагогічної освіти*. Серія : Педагогіка і психологія : зб. статей. Ялта : РВВЗ КГУ, 2013. Вип. 38. Ч. 2. С. 119–125.
37. Котляр В. С. Творчі роботи на уроках математики у 2-му класі. *Початкова школа*. 2012. № 7. С. 13–37.
38. Кравцов М. М. Година цікавої математики. *Початкова школа*. 2007. № 4. С. 19–22.

39. Кравчук Л. Сюжетно-рольова гра – школа моралі для дитини дошкільного віку. *Вихователь-методист дошкільного закладу* : Щомісячний спеціалізований журнал. 2009. № 8. С. 29–34.
40. Лавриненко С. Л. Головне завдання учителя – створити кожному своєму вихованцю ситуації успіху. *Педагогіка толерантності*. 2000. №1. С. 28–30.
41. Лісневич Т. Г. Цікаві задачі: посібник з математики для учнів початкових класів / Лісневич Т. Г. Тернопіль, 1998. 47с.
42. Майструк О. Гра як засіб навчання і виховання дітей дошкільного віку.
https://library.udpu.edu.ua/library_files/psuh_pedagog_probl_silsk_shkolu/24
43. Макаревич О. П. Психологія регуляції поведінки особистості у складних ситуаціях: Монографія. Київ. : Оріяни, 2001. 223с.
44. Макаруч Н. О. Особистісна саморегуляція підлітків з порушеннями розумового розвитку : Монографія. Київ: Фенікс, 2014. 448 с.
45. Максим О. В. Деякі аспекти соціальної адаптації дітей з порушеннями розвитку саморегуляції [Електронний ресурс]. *Молодий вчений*. 2015. № 2(6). С. 423-426. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_2\(6\)__108](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_2(6)__108)
46. Максименко С. Д. Індивідуальні особливості сприймання математичних задач першокласниками. *Початкова школа*. 1978. № 2. С.90–94.
47. Малиношевський Р. В. Соціально-педагогічні засади формування цілісного виховного середовища дитини у педагогічній спадщині В. Сухомлинського : дис. ... канд. пед. наук. : 13.00.05. Київ, 2011 240 с.
48. Моляко В. А. Інтелектуальна саморегуляція при розв'язуванні конструкторських задач. Психічна саморегуляція. Тематичний збірник. Випуск 2. Алма-Ата, 1974. С. 76–77.

49. Москальова А. С. Саморегуляція як чинник попередження професійних криз особистості: навч. програма спецкурсу для слухачів курсів підвищення кваліфікації (керів. загальноосвітніх навч. закл. різних типів навч.) і студ. освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» з напрямків підготовки «Управління навчальним закладом» та «Педагогіка вищої школи» : НАПН України, ДВНЗ «Ун-т менеджменту освіти». Київ, 2019. 60 с.

50. Національний освітній глосарій: вища школа / авт.-уклад.: В. М. Захарченко, С. А. Калашнікова, В. І. Луговий [та ін.] ; за ред. В. Г. Кременя. – 2-ге вид., переробл. і допов. Київ : Плеяди, 2014. 100 с.

51. Нікітін Б., Нікітін Л. Здібна дитина не дар природи. Як народжуються здібності? *Початкова школа*. 1989. № 8. С. 62–68.

52. Ніколаєнко Л. Т. Розвиток пізнавальної активності і самостійності учнів. *Початкова школа*. 2001. № 8. с. 28.

53. Осадько О. Ю. Психологические особенности формирования системы саморегуляции деятельности у младших школьников: дис. ...кандидата психол. наук: 19.00.07 / О. Ю. Осадько. Київ, 1988. 239 с.

54. Писарчук О. Т. Організація освітньо-розвивального середовища в системі підготовки майбутнього Писарчук. Тернопіль : Вектор, 2015. 60 с.

55. Попчук М. А. Особливості метакогнітивної саморегуляції у контексті прийняття рішень. Матеріали міждисциплінарної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Проблема вибору: психологічний, суспільно-політичний та інформаційний аспекти» (29 лист. 2012 р., м. Острог) / за заг. ред. канд. психол. наук, доц. О. В. Матласевич. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2013. С. 80–82.

56. Пов'якель Н. І. Саморегуляція професійного мислення в системі фахової підготовки практичних психологів : автореф. дис. ... д-ра психол. наук : спец. 19.00.07 / Н. І. Пов'якель. Київ, 2004. 41 с.

57. Прохоренко Л. І. Особливості операційного компоненту саморегуляції у молодших підлітків із затримкою психічного розвитку. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2014. №1 (69). С. 47–55.

58. Прохоренко Л. І. Особливості формування самоконтролю у молодших школярів із ЗПР під час вивчення математики. *Дидактичні та соціально-педагогічні аспекти корекційної роботи у спеціальній школі*. 2008. Вип. 10. С. 270–276.

59. Прохоренко Л. І. Формування самоконтролю в молодших школярів із затримкою психічного розвитку під час розв'язання текстових арифметичних задач. *Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання*. 2010. №1(55). С. 38–40.

60. Прохоренко Л. І. Корекційно-розвивальний зміст підручника «Математика» для 2 класу школи інтенсивної педагогічної корекції. *Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання*. 2010. №2 (56). С. 20–24.

61. Прохоренко Л. І. Особливості формування кінцевого самоконтролю в молодших школярів із затримкою психічного розвитку. *Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання*. 2010. №4 (58). С. 41–44.

62. Прохоренко Л. І. Формування саморегуляції на уроках математики у молодших школярів із затримкою психічного розвитку. Чернівці: Букрек, 2015. 190 с.

63. Прохоренко Л. І. Проблема регулюючого компоненту саморегуляції у дітей зі зниженим інтелектом в пізнавальній діяльності. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами* : Зб. наукових праць. 2012. №9 (11). С.153–161.

64. Прохоренко Л. І. Особливості формування самоконтролю у молодших школярів із ЗПР в процесі розв'язання математичних задач. Сучасні тенденції розвитку корекційної освіти : Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 9-10 груд. 2008 р.). Одеса :

Комунальний заклад «Одеська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат № 91 I-III ступенів для глухих дітей», 2008. С. 313–317.

65. Прохоренко Л. І. Психологічні особливості прояву самооцінки у молодших школярів із затримкою психічного розвитку. *Молодий вчений*. 2014. №1(04). С. 118–122.

66. Прудникова В. А. Розвиток позитивних мотивів навчання математики. *Початкова школа*. 1978. № 12. С. 40–43.

67. Регуляція емоційних станів. *«Дитячий психолог»*. 1993 р. Вип.4. С. 67–79.

68. Розов В. І. Адаптивні антистресові психотехнології: навч. Посібник. В. І. Розов. Київ. : Кондор, 2005. 278 с.

69. Савченко М. В. Виховання самостійності у дітей старшого дошкільного віку в ігровій діяльності : дис. канд. пед. наук, спец. : 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки». Одеса : ДЗ «Південноукраїнський нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського», 2014. 200 с.

70. Сергієнко Н. П, Сугак О. С., Психологічні особливості саморегуляції особистості. *Проблеми екстремальної та кризової психології*. 2017. Вип. 21. С. 171–178.
https://nuczu.edu.ua/sciencearchive/ProblemsOfExtremeAndCrisisPsychology/vol21/sergienko_suhak.pdf.

71. Сидоренко Н. І. Розвиток усвідомленої саморегуляції довільної активності майбутніх учителів : автореф. дис. ... канд. психол. наук : спец. 19.00.07 Одеса, 2005. 22 с.

72. Сидоренко Н. І. Проблема стильових особливостей саморегуляції довільної активності майбутніх вчителів. Конкурентоспроможність в умовах глобалізації: реалії, проблеми та перспективи: Матеріали десятої Міжнародної науковопрактичної конференції / За ред. Саух І. В. Житомир: Вид-во ЖФ КІБІТ, 2016. С. 109–113.

73. Скрипченко О. В. Розумовий розвиток школяра. Київ.: Знання, 1971. 109 с.

74. Стрижак Ю. О. Саморегуляція як основа успішного професійного становлення студентів закладу вищої освіти. *Імідж сучасного педагога*. 2021. № 3 (198). С. 68–71.

75. Тарасун В. В. Тести навчальних здібностей для 1 класу. Київ: Укрвузполіграф, 1992. 72 с.

76. Тітова Т. Є., Красицька К. О. Особливості ціннісно-сміслової саморегуляції підлітків. *Психологія і особистість*. 2017. № 11(11). С. 155–163.

77. Ткачук Л. В. Педагогічне забезпечення успіху в навчанні молодших школярів у творчій спадщині В. О. Сухомлинського: Дис. канд. пед. наук. Умань, 2001. 227 с.

78. Усик Д. Б. Психологічні особливості саморегуляції поведінки у старшому дошкільному віці. <https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/3003/1/ПСИХОЛОГІЧНІ%20ОСОБЛИВОСТІ%20САМОРЕГУЛЯЦІЇ%20ПОВЕДІНКИ%20У%20СТАРШОМУ%20ДОШКІЛЬНОМУ%20ВІЦІ.pdf>

79. Ушинський К. Д. Вибрані педагогічні твори : в 2-х т. Т.1. Теоретичні проблеми педагогіки : пер. з рос./ за ред. А. І. Пискунова К. : Рад. шк., 1983. 496 с.

80. Чайка В. Підготовка майбутнього вчителя до саморегуляції педагогічної діяльності : монографія / за ред. Г. Терещука. Тернопіль : ТНПУ, 2006. 275 с.

81. Чайка В., Сеньовська Н. Структура, функції та рівні розвитку професійної саморегуляції вчителя. Наукові записки Терноп. нац.пед. ун-ту ім. В. Гнатюка. Серія: Педагогіка. Тернопіль, 2007. №4. С. 3–8.

82. Чебикін А. Я. Емоційна регуляція навчально-пізнавальної діяльності. Одеса, 1982. 168 с.

83. Шляпніков В. Н. Дослідження вольової регуляції в сучасній зарубіжній психології. *Питання психології*. 2009, № 2, 135–144 с

84. Ablard K. E. Self-regulated learning in high-achieving students: Relations to advanced reasoning, achievement goals, and gender. *Journal of Educational Psychology*. 1998. V. 90. P. 94–101.
85. Bandura A. Self-efficacy. The exercise of control. New York : Freeman and Co., 1997. 604 p.
86. David C. McClelland. Methods of Measuring Human Motivation / D. McClelland's // The Achieving Society. Princeton N. J., 1961. P. 41 – 43.